

Dr. GÜNAL SEYİT

TÜRKİYE'DE
HUKUK DİLİNİN
DÖNÜŞÜMÜ

onikilevha
KİMLİK BİLGİLERİ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	V
İÇİNDEKİLER.....	IX
KISALTMALAR.....	XIII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM SORUNUN KURAMSAL BOYUTLARI

I. Dil, Düşünce ve Hukuk.....	3
II. Ulus-devlet ve Dil: Ulusal Dil Seçimi ve Planlamasının Teknik ve Siyasal İçerimleri	10
III. Kapitalistleşme ve Demokratik Dil Arayışı: Türk Dil Devriminin Siyasal Özgüllüğü	15
IV. Batılılaşma, Aydınlanma ve Türk Dil Devrimi	22

İKİNCİ BÖLÜM TARİHSEL BİR OLGU OLARAK DİL DEVRİMİ

I. Dünyada Dil Devrimleri ve Hukuk Dilinde Özleşme Arayışları.....	29
II. Türkiye’de Dil Devriminin Düşünsel Temelleri: Osmanlı Kalıtı	39

A. Modernleşme ve Dil Sorununun Gündeme Gelişi.....	39
B. Osmanlı Devletinde Yasa Dili ve Resmî Dil Sorunu	46

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE’DE DİL DEVRİMİ VE HUKUK DİLİNİN TARİHSEL DÖNÜŞÜMÜ

I. BMM’nin Kuruluşu Sonrasındaki İlk Çalışmalar	53
II. 1924 Anayasası Dönemindeki Gelişmeler	56
A. TBMM’nin Etkinliği, Yasa Dilindeki Dönüşüm ve CHP (1920-1940)	56
B. Hukuk Dilini Özleştirme Yönündeki Diğer Kurumsal Çabalar: Sözlük Çalışmaları ve TDK’nin Etkinliği.....	92
C. 1945 Anayasa Değişikliğine Uzanan Süreç: Hazırlık Çalışmaları	98
D. Anayasa Dilinin Özleştirilmesi: 4695 Sayılı Yasa	115
E. Anayasa Dilindeki Değişimi İzleyen Özleşme Çalışmaları	119
F. Özleşme Karşıtı Hareket ve Buna Yönelik Tepkiler (1948- 1952)	129
1. DP İktidarı, Sivil Toplumdaki Gelişmeler ve TDK’nin Konumu	129
2. TBMM ve Yasa Dili Düzleminde Özleşme Karşıtılığı	137
a. “Devlet Dili” Üzerine Bir Meclis Yorumu Girişimi.....	137
b. Anayasa’dan Teşkilatı Esasiye Kanunu’na Dönüş: 5997 Sayılı Yasa.....	143
G. Ordunun Özleşmeci Tutumu ve Etkileri	157
III. 1961 Anayasası Dönemindeki Gelişmeler.....	161
A. 1961 Anayasasına Doğru TDK Çalışmaları ve Resmî Düzeydeki Diğer Çalışmalar	161
B. 1961 Anayasasının Dili	165
C. 1961 Anayasası Döneminde Hukuk Dilinde Özleşme Çabaları ve Karşıt Eğilimler	169

---

1. Dönemin Genel Karakteri ve Devlet Düzeyindeki İlk Çabalar	169
2. Türk Medenî Kanunu Öntasarısı ve Genel Muhasebe Kanunu Tasarısı.....	171
3. Yasa Dili Alanında Özleşme.....	175
4. Yargı Organlarının ve Bireysel Çabaların Etkisi.....	185
5. Sözlükler ve Hukuksal Söz Varlığını Türkçeleştirme Çalışmaları.....	189
6. Karşıt Eğilimler: Devletin Özleşme Siyasetinden El Çekmesi ve Sivil Toplumdaki Gelişmeler.....	196
7. Hukuk Dilinde İkiliğin Baş Göstermesi ve Çözüm Arayışları	208
IV. 1982 Anayasası Dönemindeki Gelişmeler.....	212
A. 12 Eylül Darbesi ve Devletin Tutumunda Dönüşüm.....	212
B. 1982 Anayasası'nın Dili.....	218
C. Hukuk Dili Alanındaki Eğilimler	220
1. Özleşme Karşıtlığının Resmî Düzeydeki Yansıması: 1984/18 sayılı Genelge	220
2. Sözlük Çalışmaları	223
3. Yasa Dili Alanındaki Arayışlar: Medenî Kanun ve Ceza Kanunu Ön Tasarıları.....	225
4. Resmî Yazışmalar ve Mevzuat Hazırlama Boyutu.....	228
5. Yasa Dili Özleşmesinde Son Dalga: 2000'li Yıllarda Özleşme	234
V. Bir Temel Tartışma: Anayasa – Yasa Dili İlişkisi ve Yasa Dilinin Bağlayıcılığı Sorunu.....	243
SONUÇ	253
YARARLANILAN KAYNAKLAR.....	259